

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240032 Grönbo

Länsstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240032 Grönbo

Kommun: Lindesberg

Områdets totala areal: 490,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-02-13

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-03-20

Markägarförhållanden: Staten

Regeringsbeslut, historik: SPA: 1998-01-01, regeringsbeslut M97/4407/4, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7110 - Högmossar

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

9080 - Lövsumpskog

91D0 - Skogsbevuxen myr

1082 - Bred paljettdykare, *Graphoderus bilineatus*

A002 - Storlom, *Gavia arctica*

A072 - Bivråk, *Pernis apivorus*

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus*

A217 - Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*

A223 - Päruggla, *Aegolius funereus*

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

De främsta naturvärdena utgörs av den naturskogsartade skogen och den mosaik som skogen bildar tillsammans med myrarna och sjöarna i området.

Motivering

Mosaikartat sammanhängande landskapsavsnitt med lövrika barrskogar i blockig moränmark, av vilka skogarna i östra delen är utmärkande som brandsuccession sedan den torra sommaren 1914. Området ingår i Grimsö forskningsstations forskningsområde och fungerade tidigare som referensområde inom programmet för övervakning av miljö kvalitet (PMK). Sverkestaån, som bildar områdets västra gräns samt en mindre del av området norr om Hålldammen, har i Länsstyrelsens naturvårdsprogram betecknats vara av mycket högt naturvärde (klass II). Reservatsskyddet säkerställer långsiktigt områdets bevarandevärden.

Prioriterade åtgärder

Naturlig dynamik med möjlighet till riktade småskaliga skötselåtgärder för att exempelvis förlänga livet på vissa trädindivider med hög ålder eller med särskilt bevarandevärd lavflora (ringbarkning av inväxande gran). Förutsättningarna för naturvårdsbränning i passande delar av området bör utredas. En inventering av de hydrologiska förhållandena i våtmarkerna bör också ske för att få en uppfattning om de äldre dikenas funktion. Proppande av dikessträckor kan efter detta bli aktuellt.

Beskrivning av området

Området Grönbo är beläget i ett flackt barrskogsbevuxet moränlandskap. Det domineras av lövrik barrblandskog och myrmark. Bergrunden består av urberg, huvudsakligen granit. Berg i dagen förekommer fläckvis och marken är relativt storblockig och på sina ställen svårframkomlig. Inom området finns sjön Ämten och i öster gränsar området till sjön Gröningen. Längs den västra gränsen löper Sverkestaån. Markfloras och skogens sammansättning är en övergångsform mellan det sydliga och nordliga barrskogsområdet. Norrlandsgränsen, Limes norrlandicus, går strax norr om området. Väster om Ämten finns en stor andel äldre 150-årig skog med ett frodigt fältskikt. Området öster om sjön härjades av en skogsbrand år 1914 och här finns spår i form av brandstubbar, ett fattigare markskikt och ett markant inslag av björk och asp. Inom området finns även mossarna Kolarmossen, Torshällsmossen och Norra Gröningsmossen. Det är tallmossar av starr-vitmosstyp, med spår av dikningar från 1920 och 30-talen. Vegetationen uppvisar inga speciella särdrag och här finns en typisk däggdjursfauna för det mellansvenska barrskogsområdet. Torshällsmossen hyser en population av Frejas pärlemofjäril, en nordlig art med sin sydligaste förekomst förlagd till myrarna i området. Norr om Hålldammen finns en lokal där Kung Karl spira observerats. Den räknas dock som utgången sedan 1990-talet.

Vad kan påverka negativt

- Exploatering i området eller dess närhet med vindkraftverk bör undvikas med tanke på områdets lämplighet som häckningsmiljö för känsliga fågelarter.
- Ett generellt hot av försurning orsakad av antropogena källor är gällande för hela området.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Förutom vad som gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap miljöbalken.
- Markavvattning är förbjudet i Getapulien- Grönbo enligt Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. 4c §.
- Regelverk för anmälda arter ur Fågeldirektivet
För alla anmälda arter i Fågeldirektivet gäller följande lagstiftning:
Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Övriga bevarandeåtgärder

- 9080 Lövsumpskog:
Fri utveckling.
- 8230 Hällmarkstorräng:
Fri utveckling.
- 9010 Taiga:
Fri utveckling.
- 91DO Skogbevuxen myr:
Fri utveckling (trädsiktet). Myrar som skadats av markavvattning och där diken fortfarande har en dränerande effekt, bör restaureras.
- 7140 Öppna mossar och kärr:
Fri utveckling (trädsiktet). Myrar som skadats av markavvattning och där diken fortfarande har en dränerande effekt, bör restaureras.
- 7010 Högmossar:
Fri utveckling (trädsiktet). Myrar som skadats av markavvattning och där diken fortfarande har en dränerande effekt, bör restaureras.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7110 - Högmossar

Areal: 24,91 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Inom området finns mossarna Kolarmossen, Torshällsmossen och Norra Gröningsmossen. Det är tallmossar av starr-vitmosstyp, med spår av dikningar från 1920 och 30-talen.

Bevarandemål

Arealen 7110 Högmossar 24,91 ha. Myrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Reversibla, äldre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan dock medges men diken med fortfarande dränerande effekt bör proppas. Vegetationen ska spegla vad som är normalt för ett hydrologiskt intakt högmosseplan. Krontäckningsgraden kan variera naturligt, från kalmosse till skogsmosse. Torvproduktionen kan ha avstannat tillfälligt till följd av t ex brand, atmosfäriskt nedfall eller klimatvariationer. Habitat som skadats av markavvattning bör restaureras. Det ska finnas följande typiska arter: rosling, tuvull och gulärta.

Negativ påverkan

- Markavvattningsföretag och dämningar i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på myrar och mossar.
- Anläggandet av skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan medföra att hydrologin eller hydrokemin i området förstöras.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 60,57 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Inom området finns mossarna Kolarmossen, Torshällsmossen och Norra Gröningsmossen. Det är tallmossar av starr-vitmosstyp, med spår av dikningar från 1920 och 30-talen.

Bevarandemål

Arealen 7140 Öppna mossar och kärr ska vara minst 60,57 ha. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädskikt endast finns i liten omfattning. Krontäckningen ska vara högst 30%. Omgivande laggkärr ska bibehållas intakta. Strukturer och formelement såsom tuvor, strängar, flarkar och flarkgölar ska finnas på myren. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor. Habitat som skadats av markavvattning bör restaureras. Det ska finnas följande typiska arter: jungfru marie nycklar, vattenklöver och orre.

Negativ påverkan

- Markavvattningsföretag och dämningar i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på myrar och mossar.
- Anläggandet av skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan medföra att hydrologin eller hydrokemin i området förstöras.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

9010 - Taiga

Areal: 243,31 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Området Grönbo är beläget i ett flackt barrskogsbevuxet moränlandskap. Det domineras av lövrik barrblandskog och myrmark. Berg i dagen förekommer fläckvis och marken är relativt storblockig och på sina ställen svårframkomlig. Markfloras och skogens sammansättning är en övergångsform mellan det sydliga och nordliga barrskogsområdet. Norrlandsgränsen, Limes norrlandicus, går strax norr om området. Väster om sjön Ämten finns en stor andel äldre 150-årig skog med ett frodigt fältskikt. Området öster om sjön härjades av en skogsbrand år 1914 och här finns spår i form av brandstubbar, ett fattigare markskikt och ett markant inslag av björk och asp.

Bevarandemål

Arealen 9010 Taiga ska vara minst 243,31 hektar. Småskaliga naturliga processer, t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Direkt efter omvälvande störningar ska det finnas öppen och glest beskogad mark med döda träd samtidigt som karaktäristiska pionjärträdarter och typiska arter ska etablera sig. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande typiska arter: garnlav, spillkråka, tretåig hackspett, tofsmes och järpe.

Negativ påverkan

- Bedriva skogsbruk och anlägga skogsbilvägar i närheten av habitatet.
- Ingrepp i närliggande områden i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
- Tilltagande inväxt av livskraftig gran i skogsmiljöer som tidigare präglats av löv, tall- eller blandskogsdominans.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 6,28 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäckten och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och triviallöv utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk och allra längst i norr även asp. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

Bevarandemål

Arealen 9080 Lövsumpskog ska vara minst 6,28 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur (i hela eller delar av området). Naturliga hydrologiska processer mark/våtmarker/vattenmiljöer ska påverka skogens dynamik och struktur (i hela eller delar av området). Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag (i hela eller delar av området). Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: glasbjörk, al. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd, liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd (tämigen allmänt förekommande); Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/våtmarker/surdrag/källor/utströmningsområden, ska utgöra ett dominerande inslag (i hela eller delar av området). Gran ska inte tillåtas ta överhand eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas följande typiska (och karaktäristiska) arter: glasbjörk, stjärtnes, järpe.

Negativ påverkan

- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Invasion av gran och främmande trädslag.
- Störd hydrologi genom t. ex. dikning är särskilt allvarlig då naturtypen i hög grad får sin karaktär av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 15,26 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Inom området finns mossarna Kolarmossen, Torshällsmossen och Norra Gröningsmossen. Det är tallmossar av starr-vitmosstyp, med spår av dikningar från 1920 och 30-talen. Naturtypen skogsbevuxen myr finns fläckvis i utkanterna av ovanstående mossar, främst i södra delen av området i Torshällsmossen.

Bevarandemål

Arealen 91D0 Skogsbevuxen myr ska vara minst 15,26 ha. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Våtmarken ska ha ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt av främst tall, glasbjörk och gran. Krontäckningen ska vara minst 30%. Småskaliga naturliga processer såsom åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor och risvegetation. Habitat som skadats av markavvattning bör restaureras. Det ska finnas följande typiska arter: skvattram, tranbär och tjäder.

Negativ påverkan

- Alla former av skogsbruk i anslutning till objektet.
- Ingrepp i kringliggande vattenytans hydrologi.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

1082 - Bred paljettdykare, *Graphoderus bilineatus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bred paljettdykare lever i sjöar och djupare dammar, ofta i miljöer med tät strandvegetation. Den är främst påträffad i skyddade, solöppna lägen i mindre klarvattensjöar och måttligt dystrofa sjöar i skogsterräng. Särskilt under vintern är arten knuten till strandzonen där den uppehåller sig bland vegetation i form av starr, säv eller vitmossa. Förekomst av några helt öppna vattenpartier förefaller vara ett krav. Äggen läggs på flytande vattenväxter och kläcks efter ca 2 veckor. Larvutvecklingen tar ca 2 månader varefter den fullbildade larven kryper upp på land och förpuppas i en hålighet i marken. Förpuppningen varar ca 10 dagar och den fullbildade skalbaggen stannar normalt ytterligare några dagar i puppkammaren. Nykläckta exemplar kan ses under större delen av säsongen (april-oktober). Larverna liksom de fullbildade skalbagarna är utpräglade rovdjur som livnär sig på andra vattenlevande insekter. Arten har god flygförmåga och kan sprida sig mellan sjösystem på flera kilometers avstånd.

Bevarandemål

Bred paljettdykare ska förekomma och reproducera sig i Natura 2000-området.

Negativ påverkan

- Övergödning.
- Igenfyllning av vattensamlingar.
- Dränering.
- Vattenuttag.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

A002 - Storlom, *Gavia arctica*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Storlommen behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar, i viss mån vatteninsekter. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket nästan uteslutande innebär öar, särskilt mindre holmar och skär, belägna i klarvattenssjöar (oligotrofa och mesotrofa), i sällsynta fall längs ostkusten. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Arten är långlivad art med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1-10 km radie från häckningslokalerna. Storlommen övervintrar dels i östra Medelhavet och Svarta havet, dels i mindre utsträckning i västra Europa. Övervintrar även regelbundet längs södra Sveriges kuster.

Bevarandemål

En målsättning bör vara att bevara den svenska populationen i åtminstone dess nuvarande storlek och utbredning. Ingen påtaglig minskning av populationen bör ske i något län.

Negativ påverkan

- Största hotet torde utgöras av mänsklig störning på häckningslokalerna under främst maj genom landning av båtar på häckningsskär, badande folk, båtsport och sportfiske. Sådan störning ökar risken för äggpredation.
- Andra problem utgörs av onaturliga vattenståndsvariationer till följd av regleringar, som kan omintetgöra eller försena häckningen, vilket i det senare fallet ökar risken för mänsklig störning.
- Inverkan av miljögifter kan inte uteslutas.
- En ökad risk för exponering av giftiga metaller kan finnas för lommar som söker föda i sura sjöar.
- Försurning leder även till utarmning av fiskbestånd och därmed minskat födounderlag.
- Sannolikt, men inte klarlagt, finns en ökad dödlighet bland vuxna fåglar i samband med användningen av nylonnät för fiske.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

A072 - Bivråk, *Pernis apivorus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bivråken häckar med de högsta tätheterna i högproduktiva skogsområden. I södra Sverige är den optimala miljön ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av en sjö eller något vattendrag. Förekomsten av äldre och luckrika skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och med ett stort inslag av bryn, gynnar förekomsten av getingar vars larver bivråken föder upp sina ungar med. Förekomst av äldre skog rik på lövträd och med närhet till fuktskog, kärr och andra våtmarker är fördelaktigt under försommaren då de gamla fåglarna till stor del livnär sig på småfågelungar (bl.a. trastar), men även av grodor och troligen till viss del även av humlelarver och puppor.

I äldre tid torde kombinationen av fuktskog, skogsbete och hagmarker ha utgjort mycket viktiga miljöer. Andelen barrskogshäckningar ökar av lättförståeliga skäl norrut i landet. Bindningen till högproduktiva marker består emellertid, eller kanske rent av förstärks något i norra Sverige där arten oftast uppträder i anslutning till skogsimpediment på gammal jordbruksmark eller i rik ängsgranskog. Aktivitetsområdena är normalt mycket stora; under försommaren födosöker de gamla fåglarna mestadels inne i skogarna inom en areal av cirka 25-50 km². Under senare delen av sommaren födosöker fåglarna över betydligt större ytor, i många fall upp emot eller över 100 km², varvid getingrika lokaler besöks av bivråkar från ett flertal revir. Bivråken övervintrar i tropiska Västafrika, norr om Ekvatorn.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att hejda den fortgående minskningen som observerats under en lång tidsperiod och att på sikt återfå en populationsstorlek som är i närheten av den som var under 1960- och 1970-talet (minst 10 000 par). För att detta skall lyckas måste åtgärder genomföras såväl inom landet som internationellt.

Negativ påverkan

Ett all sämre utbud av insektsrika biotoper i dagens skogs- och jordbruksmarker har troligen medfört ett sämre utbud av sociala getingar, vars larver och puppor är en livsnödvändig föda för bivråkens ungar. Användandet av kemiska bekämpningsmedel i exempelvis jordbruket påverkar förekomsten av insekter negativt, vilket innebär ett sämre födotillgång för sociala getingar. En allmän torrläggning av landskapet (markavvattning, dikningsrensning och skyddsdikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika skogar till täta produktionsskogar av barrträd medför en försämrad förekomst av tättingar (trastar m.m.) och grodor, vilket sannolikt påverkar bivråken negativt (lägre täthet och sämre förutsättningar för bivråken att producera ägg). Många lövrika skogsmiljöer består idag av igenväxande ängs- och hagmarker som nu sluter sig alltmer genom inväxt av gran, vilket minskar insekts- och fågelrikedomen. Kraftigt överbete av klövvilt på lövträd i skogsmiljöer minskar exempelvis förekomsten av vårblommande sälj vilket påverkar födounderlaget för många humlor. Klövviltsbetet minskar även förekomsten av blommande örter vilket minskar insektstillgången och därmed födounderlaget för exempelvis sociala getingar. En omfattande jakt på bl.a. bivråk försiggår i Medelhavsregionen där speciellt Malta är omtalad, men jakt förekommer även i Pyrenéerna i södra Frankrike. Ingenting är känt om förhållandena i övervintringsområdet, där stora förändringar kan ha skett i biotoperna, användande av kemiska bekämpningsmedel samt jakt på fågel.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Fiskgjusen fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen). Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att den svenska populationen ej minskar, dvs. att vi inom landets gränser även fortsättningsvis har ett bestånd på minst 3 500 par, spritt över hela sitt utbredningsområde (fiskgjusen häckar i samtliga län utom på Gotland). I ett europeiskt perspektiv har Sverige ett stort ansvar för denna art då cirka 35% häckar i landet.

Negativ påverkan

- Eftersom fiskgjusen ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanoting etc. i boets omedelbara närhet ett hot.
- Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen vars effekter vi ännu vet litet om (t.ex. bromerade flamskyddsmedel).
- Förurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.
- Skogsavverkning utan hänsyn till fiskgjusens boträd eller presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, eftersom tillgången på lämpliga träd då minskar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

A108 - Tjäder, Tetrao urogallus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. I dessa måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Således kräver arten vintertid förekomst av äldre successionsfaser av talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktig) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnar sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnar sig på insekter. Sammanfattningsvis kan sägas att tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser.

Bevarandemål

Målsättningen är att bevara livskraftiga bestånd i samtliga svenska län/landskap (utom Gotland) och att den totala svenska stammen inom en rimlig framtid uppgår till minst 150 000 par.

Negativ påverkan

Totalt sett i Sverige finns ej något direkt hot mot artens fortlevnad. Tjädern har emellertid starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna. Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

A217 - Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav: Tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i naturskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. I södra Sverige hittar man den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i bestånd av äldre asp. Tillgång på lämplig föda i form av gnagare och småfåglar. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel. Vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Sparvugglan häckar i samtliga svenska landskap utom på Öland och Gotland. Arten är som vanligast i södra och mellersta Sveriges skogsbygder. Tätheterna avtar norrut och arten är sparsamt till sällsynt förekommande i det inre av Norrland. Det svenska beståndet har beräknats till mellan 12 000 och 16 000 par, vilket utgör bortemot hälften av det samlade europeiska beståndet. Huvuddelen av de europeiska sparvugglorna finns i de norra delarna (Norge, Sverige och Finland). Reliktbestånd finns i bergsskogar i Centraleuropa. Artens beståndsutveckling är i princip helt okänd. Flera tecken tyder dock på att det skett en expansion söderut under den senare delen av 1900-talet.

Bevarandemål

Sverige bör kunna hysa 20 000 par, varav huvuddelen i de södra och mellersta delarna av landet.

Negativ påverkan

Eftersom sparvugglan är mycket flexibel i sitt boplatssval är det av allt att döma förekomsten av lämpliga bohål som är den mest begränsande faktorn. Det är oerhört viktigt att alla hålträd sparas på föreskrivet sätt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

A223 - Pärflugla, *Aegolius funereus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav: Tillgång på lämplig föda i form av olika smågnagare, främst sork men även skogsmöss, näbbmöss och småfåglar. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter. Tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av trädhåligheter. Häckar helst i hål av spillkråka, men kan undantagsvis hålla till godo med naturliga håligheter och hål av gröngöling och större hackspett. Arten häckar dessutom gärna i holk. Bra bohål är en bristvara och hannarna försöker därför stanna året runt i häckningsreviret. Pärfluglan har svårt att komma åt sitt byte genom ett tjockt snötäcke, något som begränsar såväl artens utbredningsområde som chansen till vinteröverlevnad. Pärfluglan häckar med de största tätheterna i tät granskog. Även om den föredrar granskog, helst äldre sådan med små luckor och öppningar i form av stormfällan etc., häckar den frekvent även i barr- och lövblandskogar innehållande tall, björk och asp. I södra Sverige häckar den sällsynt men regelbundet i bokbackar, grövre aspbestånd på inägomark och i Bornholm i Danmark t.o.m. i ren bokskog. I områden med dålig tillgång på lämpliga bohål accepterar den även ren tallskog. Ofta påträffas arten i gränsområden till hyggen och inägor samt kring större myrar, förmodligen därför att bytestillgången är högre i dessa marker än centralt inne i den täta skogen. Emellertid utsätter sig ”kantugglorna” därmed samtidigt för en högre predationsrisk från andra ugglor som t.ex. slag- och kattuggla. Pärfluglan är huvudsakligen stannfågel, men vissa år sker flyttningsrörelser rum i september–november.

Bevarandemål

Målsättningen är att det skall finnas förutsättningar för ett häckande bestånd av pärflugla i hela landet nedanför fjällkedjan. Sverige bör kunna hysa 30 000 par, varav huvuddelen i Norrlands skogsland.

Negativ påverkan

Det absolut största hotet mot pärfluglan utgörs av det moderna skogsbruket. Som andra hålhäckare är arten beroende av god tillgång på trädhåligheter, något som är vanligt i naturskogsbestånd men ytterligt sällsynt i dagens hårt brukade skog. De under lång tid uteblivna eller mycket svaga smågnagartopporna i Norrland har successivt lett till en minskning av det häckande beståndets storlek. Försämrade tillgång på byte i skogs- och mellanbygderna till följd av upphörande jordbruk och minskade arealer öppen mark. Slaguggla och pärflugla verkar inte kunna samsas särskilt bra i samma område, vilket man måste ha i åtanke när man sätter upp slaguggleholkar. Slagugglan prederar förmodligen på pärfluglan.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav: Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrötad gran efter hästmyror. Tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas i stora delar av Norrland där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år, Uppland 170 år, Dalarna 187 år och i Gästrikland 239 år. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden. I Norrlands inland är artens hemområden troligen betydligt större än i södra Sverige.

Bevarandemål

Målsättningen är att det skall finnas ett häckande bestånd av spillkråka i hela landet nedanför fjällkedjan. Sverige bör kunna hysa minst 40 000 par, varav huvuddelen i de södra och mellersta delarna av landet.

Negativ påverkan

Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

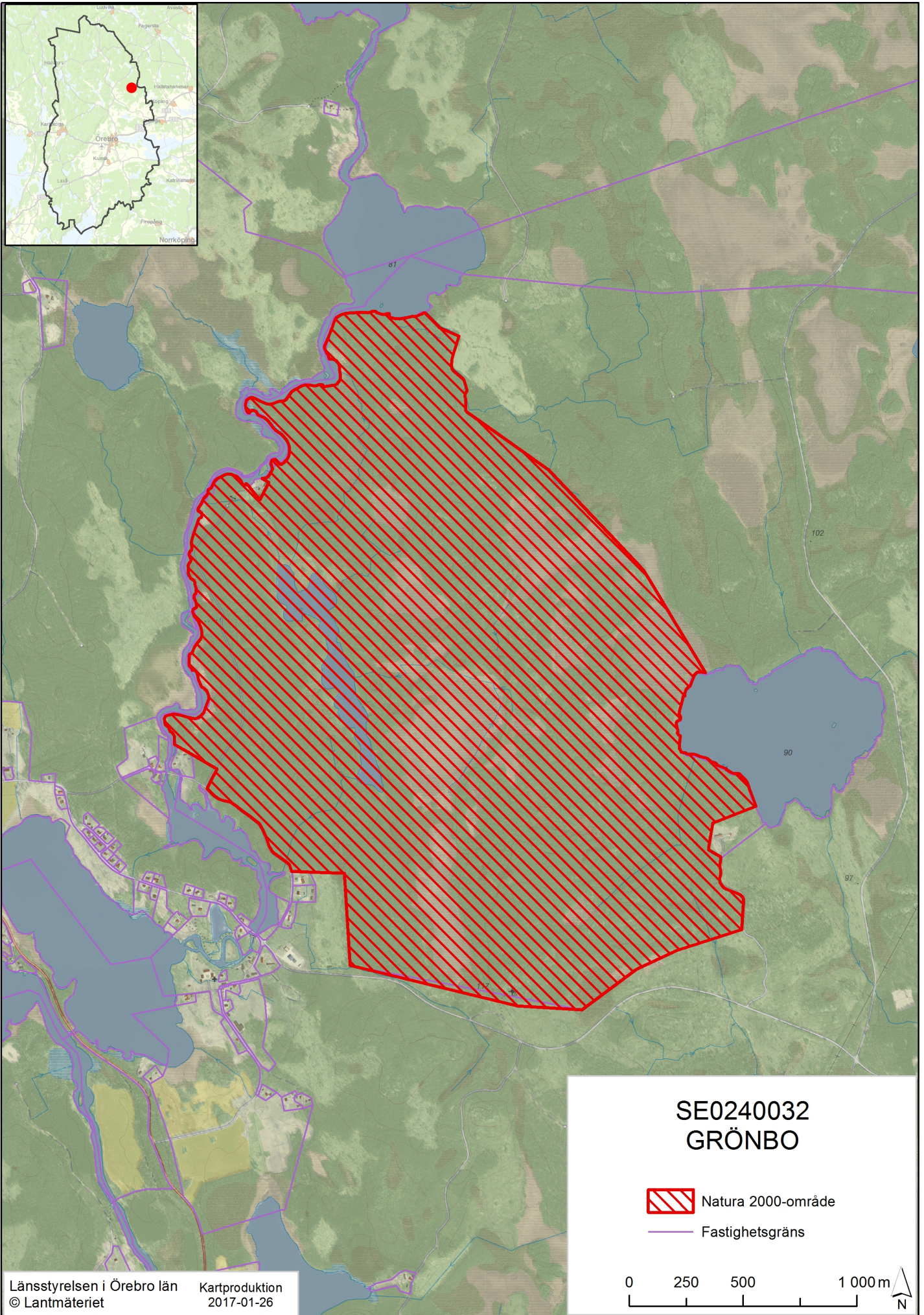
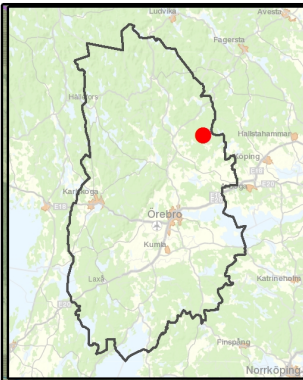
Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Dokumentation

- Andersson, M. 1994. Naturvårdsöversikt, Lindesbergs kommun. Miljökontoret, Lindesbergs kommun.
- Andersson, M. & Malmstigen, J-E. 1990. Fågellivet i Lindesbergs sjöar. Frövi fågelklubb och Länsstyrelsen i Örebro län, 1990:10.
- Eliasson, C. 1992. Riksintressanta fjärilar. Lindesbergs kommun, utgiven rapport.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1998. Våtmarker i Örebro län, norra delen, publikation 1998:9.
- Skogsvårdsstyrelsens sumpskogsinventering.
- Vegetationskarteringsdata från Grimsö forskningsstation.

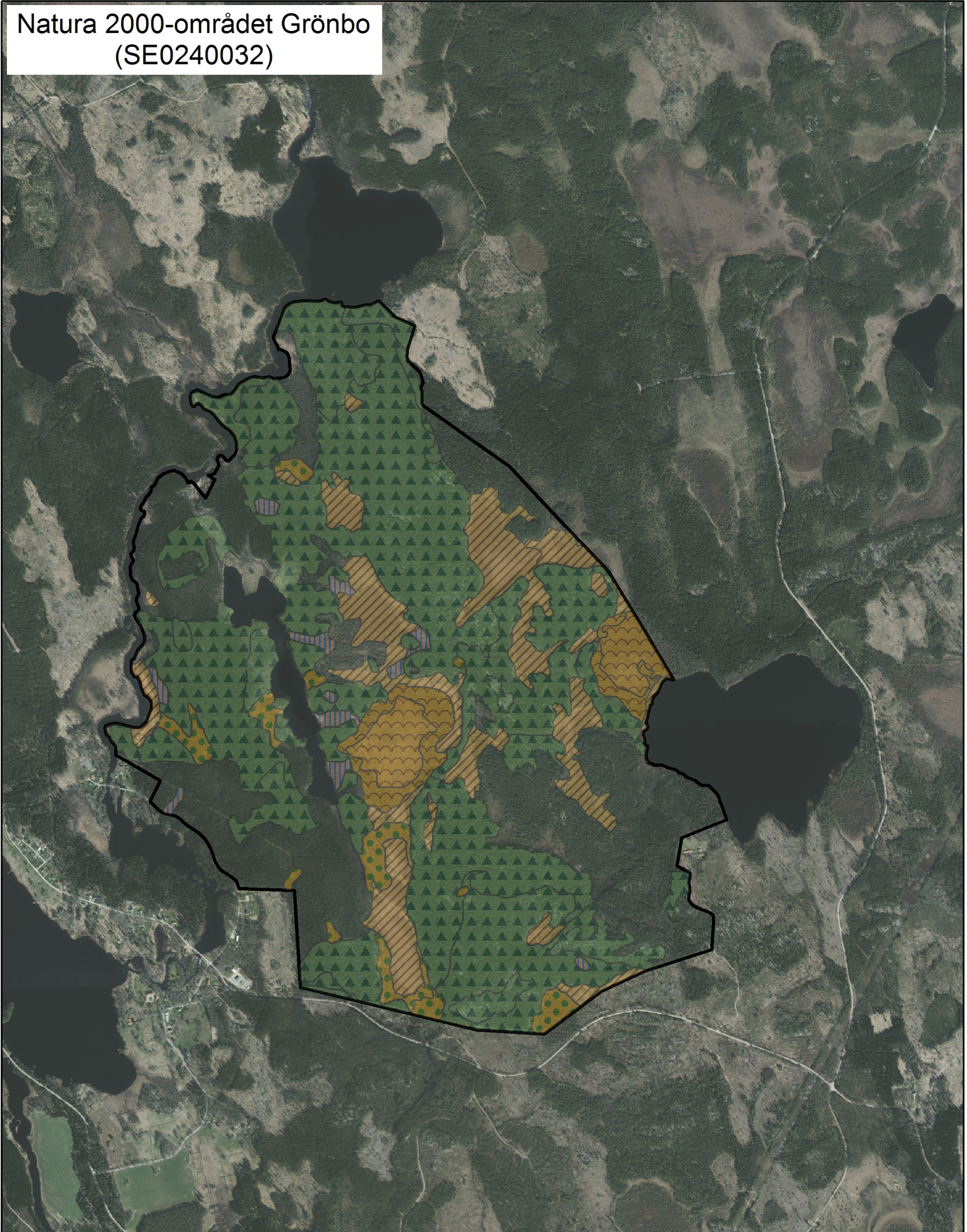
Översiktskarta

SE0240032
GRÖNBO

- Natura 2000-område
- Fastighetsgräns

Natura 2000-området Grönbo
(SE0240032)

Naturtyp

	7110 - Högmossar		9080 - Lövsumpskog
	7140 - Öppna mossar och kärr		91D0 - Skogsbevuxen myr
	9010 - Taiga		

 Yttergräns

0 125 250 500m

Kartproduktion
2016-01-10

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro